

TEMAT: SPOTKAJMY SIĘ NA SZLAKU. ODPOWIEDZIALNA TURYSTYKA

Autorka: Anna Zajączkowska	Nazwa szkoły: Publiczna Szkoła Podstawowa im. Rotmistrza Witolda Pileckiego, Publiczne Gimnazjum im. Rotmistrza Witolda Pileckiego
Czas trwania: 45 min	Poziom edukacyjny: III etap edukacyjny
Związek z podstawą programową: <u>Wiedza o społeczeństwie</u> Problemy współczesnego świata. Uczeń: porównuje sytuację w państwach globalnego Południa i globalnej Północy i wyjaśnia na przykładach, na czym polega ich współzależność; wyjaśnia, odwołując się do przykładów, na czym polega globalizacja w sferze kultury, gospodarki i polityki i ocenia jej skutki; rozważa, jak jego zachowania mogą wpływać na życie innych ludzi na świecie (np. oszczędzanie wody i energii, przemyślane zakupy). <u>Geografia</u> Wybrane regiony świata. Relacje: człowiek–przyroda–gospodarka. Uczeń wykazuje, na podstawie map tematycznych, że kontynent Azja jest obszarem wielkich geograficznych kontrastów. <u>Biologia</u> Globalne i lokalne problemy środowiska. Uczeń uzasadnia konieczność segregowania odpadów w gospodarstwie domowym oraz konieczność specjalnego postępowania ze zużytymi bateriami, świetłówkami, przeterminowanymi lekami. <u>Etyka</u> Moralne aspekty stosunku człowieka do przyrody.	
Cele: <u>Uczeń i uczennica</u> rozumieją ideę odpowiedzialnej turystyki i wiedzą, na czym ona polega, stosują zasady etyki w turystyce, rozumieją związek zachowań konsumenckich ludzi globalnej Północy z życiem ludzi globalnego Południa, proponują działania propagujące ideę <i>fair trade</i> w turystyce.	
Metody i formy pracy: praca z tekstem, dyskusja, drzewko decyzyjne, praca indywidualna i zespołowa.	

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Zapytaj uczniów, co im się kojarzy z turystyką. Wyjaśnij termin „turystyka wysokogórska” na przykładzie Karakorum i Himalajów. Wskażcie na mapie Azji położenie Karakorum i Himalajów. Odczytajcie dane fizyczne: nazwy państw, nazwy i wysokości szczytów. Czym charakteryzuje się turystyka wysokogórska? Wymieńcie znanych polskich himalaistów (5 minut).

2. Podziel klasę na 2 grupy i rozdaj im materiały pomocnicze nr 2 i nr 3. Poleć uczniom, aby zapoznali się z tekstami, a następnie krótko przedstawili opisywany problem (15 minut).

3. Obejrzyjcie wspólnie krótkie fragmenty filmu „K2” z 1992 roku przedstawiające nabór pakistańskich tragarzy do pracy w ekipie amerykańskich himalaistów oraz warunki takiej pracy (ukształtowanie terenu, ubranie, bezpieczeństwo, wyposażenie itp.) Wyjaśnij, że podobnie jest w indyjskiej, nepalskiej i pakistańskiej części Karakorum oraz w całych Himalajach (3 minuty).

4. Rozdaj schematy drzewka decyzyjnego i poproś, aby uczniowie postawili się na miejscu tragarzy i zadecydowali w sposób najlepszy dla siebie i swoich rodzin, czy podejmować pracę w amerykańskiej ekipie. Zapytaj uczniów, jakie decyzje podjęli i czym się kierowali. Przedyskutujcie swoje wybory w świetle uzyskanych na lekcji informacji o możliwościach zarobkowania w Nepalu (10 minut).

5. Porozmawiajcie, jak rozumiecie zastosowanie *fair trade* w turystyce. Zapytaj uczniów, jakie zagrożenia i szanse niesie turystyka wysokogórska dla rdzennych mieszkańców tych terenów (5 minut).

6. Zapoznaj uczniów z Globalnym Kodeksem Etyki w Turystyce Światowej Organizacji Turystyki (WTO). Zastanówcie się podczas burzy mózgów, co możemy zrobić, aby zastosować te zasady w praktyce (8 minut).

Materiały pomocnicze:

Materiał pomocniczy nr 1 – Mapa fizyczna Azji

Materiał pomocniczy nr 2 – „Górska przygoda, czyli tragarze niosący nasze ego”

Materiał pomocniczy nr 3 – „Krzywdzący trekking: prawa tragarzy”

Materiał pomocniczy nr 4 – Globalny Kodeks Etyki w Turystyce Światowej Organizacji Turystyki (WTO)

Materiał pomocniczy nr 5: Film „K2”, reż. F. Roddam; 30,05’–31,13’, 37,50’–38,45’, 84,05’–84,14’

Górska przygoda, czyli tragarze niosący nasze ego

(...) Dzisiaj tragarz to funkcja z pozoru przynajmniej niewinna. Turystom ruszającym na trekkingi w różnych częściach świata oferuje się usługę w postaci przenoszenia bagażu i sprzętu. Za lokalny odpowiednik dziesięciu, piętnastu dolarów dziennie można wynająć człowieka, który zarzuci sobie na plecy nasz namiot, śpiwór, jedzenie, dodatkową zmianę ubrań, kuchenkę gazową, mezażkę, sztucce i co tylko sobie zażyczymy. Ciężar sięgający czasem nawet trzydziestu kilogramów. (...) Trekking wokół Annapurny to (...) od 160 do 230 kilometrów marszu, dwa do trzech tygodni w górach. (...) Tragarz turystyczny to profesja całkowicie nieuregulowana. Może ją wykonywać każdy, o ile znajdzie chętnych na swoje usługi. W zamian za to większość tragarzy nie może liczyć na ubezpieczenie, a pracę wykonuje w systemie kontraktowym – zarabia wtedy, kiedy pracuje. Gwarancji pracy przez cały sezon nie da im nikt. (...)

6. Mimo to praca tragarza dla części Nepalczyków może być atrakcyjna. W jednym z najbiedniejszych państw Azji, z PKB tylko nieznacznie przekraczającym siedemset dolarów na mieszkańca rocznie, lepszych możliwości brakuje. (...) W efekcie, według danych ONZ, aż 40% młodych Nepalczyków musi się liczyć z trwale niepewnymi warunkami zatrudnienia.

Organizm przeciętnego tragarza z wysokością radzi sobie tak samo jak organizm Europejczyka na wakacjach. (...) Tragarze, tak samo jak turyści, mogą cierpieć na trudności ze snem, bóle i zawroty głowy, przemęczenie, utratę apetytu, mdłości i wymioty, przyspieszony puls i trudności z oddychaniem. (...)

7. Shyam Bahadur od pewnego czasu nosił bagaże za turystami na szlaku wokół Annapurny. Miał 24 lata i mimo trudów pracy czuł się zdrowy. 24 października 1997 roku razem z dużą grupą turystów i obsługujących ich Nepalczyków pokonywał końcowe etapy podejścia na przełęcz Thorung-La, położony na wysokości 5416 m n.p.m. kulminacyjny punkt trekkingu. Tego dnia Shyam bardzo szybko poczuł się źle. Kręciło mu się w głowie, brakowało sił, z coraz większym trudem wciągał do płuc powietrze.

Gdyby ktoś uważnie wysłuchał, co mu dolegało, z łatwością dostrzegłby początki choroby wysokościowej. Wyprawa musiała jednak iść naprzód, a słabnący tragarz był do niczego niepotrzebny. Gorzej, spowalniał całą grupę. Jako nieprzydatny do dalszej wędrówki, po wypłaceniu pieniędzy należnych za dotychczasową drogę został zwolniony do domu, a bagaże, które niósł, rozdzielono między innych tragarzy. Organizatorzy grupy nie udzielili mu żadnej pomocy, drogę w dół musiał przebyć sam. Jeszcze tego samego dnia wieczorem zasnął. Dopiero rano – kiedy już nie mógł stać na nogach – otrzymał podstawową pomoc od amerykańskiego wspinacza. Dzięki zrzutce przypadkowej grupy trekkerów udało się opłacić dwóch Nepalczyków, którzy za 50 dolarów zgodzili się znieść Shyama do najbliższej stacji ratownictwa górskiego. Nigdy tam jednak nie dotarli. Shyam zmarł w drodze, a jego porzucone ciało przez kilka dni straszło wędrujących szlakiem turystów.

(...) Prawdziwy armagedon na treku wokół Annapurny nastąpił 18 października 2014 roku. Niespodziewana burza śnieżna i lawiny uwięziły na szlaku setki turystów, przewodników i tragarzy. W ciągu dwunastu godzin spadły niemal dwa metry śniegu, skutecznie odcinając drogę w obie strony. Gwałtownie obniżająca się temperatura groziła zmarznięciem. Tego dnia na szlaku zginęły co najmniej czterdzieści dwie osoby. Nikt nie zwrócił uwagi na to, że w burzy śnieżnej zginęło tyle samo tragarzy, co turystów. (...) Tragarze, którzy zginęli w śnieżycy, byli to ludzie w większości źle wyposażeni, niewyszkoleni, często z małym doświadczeniem na takich wysokościach. (...) Wielu z nich nosiło zwykłe adidas lub japonki, mało który miał profesjonalną odzież. Ręce i głowy próbowali chronić przed zimnem plastikowymi torbami. Zmęczeni, niewyekwipowani, w starciu z żywiołem mieli mizerne szanse. (...)

9. Tragarze górscy to nie tylko Nepal. Wynająć można ich także w trakcie trekkingów na szczyt Kili-mandżaro czy na „inkaskim szlaku” prowadzącym do Machu Picchu. We wszystkich tych miejscach prawa pracownicze tragarzy są nadużywane w podobny sposób, jak to się dzieje w Himalajach. (...)

Źródło: Jarosław Ziółkowski, <http://post-turysta.pl/artukul/gorska-przygoda-czyli-tragarze-niosacy-nasze-ego> [dostęp: 11.11.2016], Esej dostępny na licencji Creative Commons 3.0.

Krzywdzący trekking: prawa tragarzy

Tourism Concern, organizacja pracująca na rzecz zrównoważonej turystyki, przeprowadziła w 2009 roku kampanię Trekking Wrongs: Porters' Rights (Krzywdzący trekking: prawa tragarzy), która miała być odpowiedzią na złe warunki pracy tragarzy w różnych częściach świata. Jej częścią było opracowanie zestawu praktyk, do których powinny stosować się firmy oferujące trekkingi w obszarach wysokogórskich. Równolegle prowadzona była kampania służąca uświadomieniu turystów, że domagając się od organizatorów swoich wycieczek spełnienia określonych standardów, mają szansę zmienić los swoich tragarzy.

Pierwsza grupa zaleceń odnosi się do zwykłych warunków dowolnego trekkingu. Tragarze powinni otrzymywać odzież odpowiednią do pory roku i wysokości nad poziomem morza. Powinna chronić ich przed śniegiem i wiatrem. Na szlakach powyżej linii drzew należy zapewnić im oddzielny nocleg – czy to w schronisku górskim, czy to w namiocie, wraz z karimatą i śpiworem. Organizator trekkingu powinien zadbać o to, by mieli oni przeznaczony tylko dla siebie prowiant i sprzęt do gotowania. Tragarze nie powinni też być zmuszani do noszenia ciężarów przekraczających normy określone jako 20 kilogramów na Kilimandżaro, 25 kilogramów w Peru i Pakistanie i 30 kilogramów w Nepalu.

Na tragarzy nie powinno się zatrudniać dzieci.

Druga grupa zaleceń mówi o sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia. Tragarze powinni mieć takie samo ubezpieczenie życia i zdrowia jak korzystający z ich usług turyści. Nie wolno zwalniać ich na szlaku z powodu urazu lub choroby bez starannego oceny ich stanu zdrowia. Jeśli zajdzie taka potrzeba, chory tragarz w drodze powrotnej powinien mieć towarzystwo przynajmniej jednej osoby mówiącej w tym samym języku. (...)

Źródło: Jarosław Ziółkowski, <http://post-turysta.pl/arttykul/gorska-przygoda-czyli-tragarze-niosacy-nasze-ego> [dostęp: 11.11.2016], Esej dostępny na licencji Creative Commons 3.0

Globalny Kodeks Etyki w Turystyce Światowej Organizacji Turystyki (WTO)

Artykuł 3

Turystyka jako czynnik zrównoważonego rozwoju

1. Wszyscy uczestnicy rozwoju turystyki winni chronić środowisko i zasoby naturalne, by zapewnić znaczny, trwały i zrównoważony rozwój gospodarczy sprawiedliwie zaspokajający potrzeby i aspiracje obecnych oraz przyszłych pokoleń.
2. Władze państwowe, regionalne i lokalne winny traktować jako pierwszoplanowe, a także odpowiednio je wspomagać, wszelkie formy rozwoju turystyki, które prowadzą do oszczędzania rzadkich i cennych zasobów, w tym zwłaszcza wody i energii, oraz ograniczenia produkcji odpadów.
3. Należy dążyć do odpowiedniego rozłożenia w czasie i przestrzeni napływu turystów i innych osób odwiedzających, zwłaszcza korzystających z płatnych urlopów i wakacji szkolnych, oraz dążyć do bardziej zrównoważonego ich napływu, tak aby ograniczyć presję działalności turystycznej na środowisko naturalne, a równocześnie zwiększyć jej korzystne oddziaływanie na przemysł turystyczny i miejscową gospodarkę.
4. Tworzenie bazy turystycznej oraz programowanie działalności turystycznej powinny uwzględniać ochronę dziedzictwa naturalnego składającego się z ekosystemów i biologicznej różnorodności, w tym

zachowanie zagrożonych gatunków fauny i flory. Uczestnicy rozwoju turystyki, a zwłaszcza kadry turystyczne, nie powinni występować przeciwko wprowadzaniu ograniczeń ich działalności w najbardziej zagrożonych miejscach, takich jak pustynie, rejony polarne i wysokogórskie, strefy nadbrzeżne, lasy tropikalne czy moczary, lecz popierać tworzenie rezerwatów i obszarów chronionych.

6. Turystykę przyrodniczą i ekoturystykę uznaje się za formy turystyki nadające jej szczególny walor i wzbogacające jej treść pod warunkiem, że podczas praktykowania tych form turystyki będą respektowane dziedzictwo naturalne i interesy miejscowej ludności oraz że będą odpowiednio uwzględniane możliwości recepcyjne danych obszarów.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiatowa_Organizacja_Turystyki [dostęp: 11.11.2016].